

JAARVERSLAG

2013

COMMISSIE VOOR NUCLEAIRE
VOORZIENINGEN

De advies- en controlecommissie over de voorzieningen
aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en
voor het beheer van bestraalde splijtstoffen

Inhoudsopgave

1. Oprichting en samenstelling van de Commissie voor nucleaire voorzieningen	7
1.1. Oprichting	7
1.2. Samenstelling	7
2. Opdrachten	11
3. Wettelijke aspecten	13
3.1. Wettelijke aspecten van het jaarverslag	13
3.2. Wettelijke aspecten van de Commissie nucleaire voorzieningen	13
3.3. Wettelijke aspecten repartiebijdragen	13
3.4. Wettelijke aspecten levensduur kerncentrales	14
4. Activiteiten	15
4.1. Vergaderingen	15
4.2. Advies over de driejaarlijkse herevaluatie van de nucleaire voorzieningen	16
5. Financiële aspecten	19
5.1. Financiële aspecten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen	19
5.2. Evolutie van de voorzieningen	20
6. Eindbeschouwing	21

1. Oprichting en samenstelling van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

1.1. Oprichting

De wet van 11 april 2003 betreffende de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van splijtstoffen bestraald in deze centrales, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 15 juli 2003 en gewijzigd bij de wet van 25 april 2007, richt bij artikel 3 een Commissie voor nucleaire voorzieningen op. Vóór deze wetswijziging werd deze Commissie Opgvolgingscomité genoemd. De Commissie voor nucleaire voorzieningen heeft een advies- en controlebevoegdheid over de aanleg en het beheer van de voorzieningen voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen.

1.2. Samenstelling

De Commissie voor nucleaire voorzieningen is samengesteld uit negen leden, zes personen die de Belgische Staat vertegenwoordigen en drie personen die de kernprovisievennootschap, Synatom, vertegenwoordigen. De leden die de Belgische Staat vertegenwoordigen, hun respectieve plaatsvervangers en de raadgevende leden worden benoemd door de koning bij een in Ministerraad overlegd besluit. De leden die Synatom vertegenwoordigen en hun plaatsvervangers worden per brief aangeduid.

De samenstelling werd, sinds het eerste koninklijk besluit van 16 februari 2004 tot benoeming van de leden van de Commissie voor nucleaire voorzieningen, verschillende keren aangepast. In 2013 werd de Voorzitter van het Directiecomité van de CREG, de heer Possemiers, vervangen, veranderde de directeur-generaal van de Algemene Directie Energie, mevrouw Fauconnier, van functie en gingen de heer De Roovere, directeur-generaal van het FANC, en de heer Van Rentergem, adviseur-generaal bij de Algemene Directie, met pensioen. Deze wijzigingen werden van kracht door het koninklijk besluit van 15 november 2013 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 29 november 2013). De voorzitter van de Commissie voor nucleaire voorzieningen is de heer L. Dufresne, secretaris-generaal van de Nationale Bank van België.

De volgende personen maakten in 2013 deel uit van de Commissie voor nucleaire voorzieningen:

NAAM	ORGANISATIE
Effectieve leden	
De heer M. Monbaliu	Administrateur-generaal van de Thesaurie
De heer F. Possemiers ¹	Voorzitter van het directiecomité van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Mevrouw M.-P. Fauconnier ²	Voorzitster van het directiecomité van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Mevrouw M. Lievens	Afdelingshoofd bij de Nationale Bank van België
De heer A. Boon	Voorzitter van de Federale Overheidsdienst Budget en Beheerscontrole
De heer L. Dufresne	Secretaris-generaal van de Nationale Bank van België
Mevrouw M.-P. Fauconnier ³	Directeur-generaal van de Algemene Directie Energie
Mevrouw N. Mahieu ⁴	Adviseur, belast met de operationele leiding van de Algemene Directie Energie
De heer R. Leclère	Afgevaardigd bestuurder van Synatom
De heer V. Perrier	Bestuurder van Synatom
De heer C. De Groof	Directeur-generaal Strategie en Duurzame Ontwikkeling van Electrabel
Plaatsvervangende leden	
De heer J. Deboutte	Directeur bij het Agentschap van de Schuld
De heer K. Locquet	Hoofdadviseur bij de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
De heer G. De Smet	Directeur-generaal Macro budgettaire dienst bij de Federale Overheidsdienst Budget en Beheerscontrole
Mevrouw C. Swartenbroekx	Inspecteur-generaal bij de Nationale Bank van België
De heer Th. Van Rentergem ⁵	Adviseur-generaal van de Algemene Directie Energie
Mevrouw S. Jourdain ⁶	Attaché bij de Algemene Directie Energie
De heer G. Cornelissen ⁷	Financieel Directeur van Synatom
Mevrouw D. Ghislain ⁸	Financieel Directeur van Synatom
De heer J. Van Vyve	Bestuurder van Synatom
De heer A. Sarens	Directeur Belgische Netparticipaties bij Electrabel
Raadgevende leden	
De heer W. De Roovere ⁹	Directeur-generaal van het Federaal Agentschap voor Nucleaire

¹ Tot het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

² Vanaf het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

³ Tot het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

⁴ Vanaf het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

⁵ Tot het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

⁶ Vanaf het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

⁷ Tot 1 mei 2013

⁸ Vanaf 1 mei 2013

	Controle
De heer J. Bens ¹⁰	Directeur-generaal van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
De heer J.-P. Minon	Directeur-generaal van de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Splijtstoffen
Afgevaardigden	
De heer J. Michiels	Expert bij het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
Mevrouw B. Roger	Directie attaché bij de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Splijtstoffen

⁹ Tot het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

¹⁰ Vanaf het in werking treden van het KB van 15 november 2013, gepubliceerd in het BS op 29 november 2013.

2. Opdrachten

De wet van 11 april 2003, gewijzigd bij wet van 25 april 2007, bepaalt in artikel 5 de opdrachten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen:

De Commissie voor nucleaire voorzieningen geeft advies, op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde overheden, over:

- de methoden voor het aanleggen van provisies voor de ontmanteling en het beheer van bestraalde splijtstoffen, en evalueert periodiek de geschiktheid van deze methoden;
- het herzien van het maximale percentage van de fondsen die de tegenwaarde vormen van de desbetreffende provisies die de kernprovisievennootschap kan lenen aan kernexploitanten;
- de categorieën van activa waarin de kernprovisievennootschap het deel van deze fondsen, dat zij niet mag lenen aan kernexploitanten, investeert, alsook de voorwaarden waartegen deze investeringen worden uitgevoerd.

De Commissie voor nucleaire voorzieningen controleert:

- de gegevens die de kernprovisievennootschap ter beschikking stelt over de toereikendheid van de provisies;
- de correcte toepassing van de methoden voor het aanleggen van provisies voor de ontmanteling en het beheer van bestraalde splijtstoffen;
- de voorwaarden tegen welke de kernprovisievennootschap deze fondsen leent aan kernexploitanten, alsook de voorwaarden waartegen deze investeringen worden uitgevoerd;
- de politiek van de kernexploitanten op het gebied van voorrechten en hypotheek;
- de voorwaarden van de leningen die eventueel worden toegekend door de kernprovisievennootschap;
- de beschikbaarheid van de tegenwaarde van het bedrag van de in het vorig punt bedoelde leningen, met inbegrip van de eventuele zekerheden die door degenen die deze leningen hebben ontvangen werden gesteld.

De Commissie voor nucleaire voorzieningen heeft in 2005 per brief bepaald dat de nodige gegevens om deze controletaak te kunnen uitvoeren (in uitvoering van artikel 7, § 1, eerste punt) haar uiterlijk moeten worden overgemaakt op hetzelfde moment als het versturen van de uitnodiging voor de jaarlijkse algemene vergadering. De nodige gegevens werden tijdens het jaar 2013 door de kernprovisievennootschap aan de Commissie voor nucleaire voorzieningen verstuurd op 16 mei 2013.

3. Wettelijke aspecten

3.1. Wettelijke aspecten van het jaarverslag

Het artikel 8, § 1 van de wet van 11 april 2003 bepaalt dat de Commissie voor nucleaire voorzieningen elk jaar een verslag van haar activiteiten voorlegt aan de minister die de Energie in zijn bevoegdheid heeft. De minister maakt dit verslag over aan de federale wetgevende Kamers en hij ziet er op toe dat het verslag op passende wijze wordt bekendgemaakt.

Dit verslag moet door de Commissie voor nucleaire voorzieningen worden voorgelegd voor 1 oktober van het jaar dat volgt op het betrokken jaar en bevat de staat van haar werkingskosten. Door omstandigheden is dit voor 2013 niet tijdig kunnen gebeuren.

Het artikel 8, § 2 van de wet van 11 april 2003 bepaalt dat de leden en het personeel van het secretariaat van de Commissie voor nucleaire voorzieningen gebonden zijn door het beroepsgeheim en dat zij de vertrouwelijke gegevens, die hen ter kennis zijn gekomen op grond van hun functie bij de Commissie voor nucleaire voorzieningen, aan niemand mogen bekendmaken. Het jaarverslag bevat dan ook geen vertrouwelijke informatie.

3.2. Wettelijke aspecten van de Commissie nucleaire voorzieningen

De samenstelling van de Commissie nucleaire voorzieningen werd gewijzigd door het koninklijk besluit van 15 november 2013 (zie punt 1.2.).

Het koninklijk besluit dat de modaliteiten en de werkingskosten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen bepaalt, werd in 2012 aan de voogdijoverheid overgemaakt. In 2013 werd het voorstel een aantal keer besproken en gewijzigd maar dit heeft niet geleid tot de aanneming van het besluit.

3.3. Wettelijke aspecten repartiebijdragen

De wet van 11 april 2003 wordt ieder jaar gewijzigd door de wet diverse bepalingen om het de Belgische Staat mogelijk te maken een repartiebijdrage te vragen aan de kernexploitanten in het kader van de openbare dienstverlening. Eind december 2012 werd een wetswijziging doorgevoerd waarbij de repartiebijdrage wordt opgesplitst in een basisrepartiebijdrage van 250 miljoen euro en een aanvullende repartiebijdrage van 350 miljoen euro. De kernprovisievennootschap moet deze bijdragen voorschieten en de individuele bijdragen terugvorderen van de kernexploitanten of gelijkgestelden.

Op 26 december 2013 (in werkingtreding op 31 december 2013) werd de basisrepartitiebijdrage en de aanvullende repartitiebijdrage voor het jaar 2013 vastgesteld op 250 miljoen en 350 miljoen euro.

Naast de degressieve vermindering voor kleinere exploitanten op de aanvullende repartitiebijdrage werd voor het jaar 2013 ook een vermindering toegepast ten belope van 12,48 % op het brutobedrag van de basisrepartitiebijdrage en van de aanvullende repartitiebijdrage. Dit percentage stemt overeen met de periode van onbeschikbaarheid van het nucleaire park omwille van de door het Federaal Agentschap voor de Nucleaire Controle vastgestelde veiligheidsredenen, vanaf 26 juli 2012 voor de kerncentrale Doel 3 en vanaf 13 september 2012 voor de kerncentrale Tihange 2.

De wetswijziging van 26 december 2013 voerde ook de mogelijkheid in dat de Staat de eventuele financieringskosten die de kernprovisievennootschap op zich neemt in het kader van de voorfinanciering van de betaling van de basis- en aanvullende repartitiebijdrage op zich neemt. De tenlasteneming door de Staat van deze financieringskosten is uiteraard beperkt tot het normale tarief voor dergelijke operaties.

3.4. Wettelijke aspecten levensduur kerncentrales

Op 4 juli 2012 en op 5 juli 2013 besloot de regering om de levensduur van Tihange 1 met 10 jaar te verlengen. Daarna volgden onderhandelingen over de voorwaarden voor deze verlenging tussen de regering, de exploitant en het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle. Dit leidde tot een aanpassing van de wet van 31 januari 2003 houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie door de wetswijziging van 18 december 2013, die in werking trad op 3 januari 2014. Deze wetswijziging verlengt de uitbating van Tihange 1 tot 1 oktober 2025 mits het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan de Staat volgens de modaliteiten bepaald in deze zelfde wet.

Deze wetswijziging was nog niet aangenomen op het moment dat de kernprovisievennootschap zijn rapport over de driejaarlijkse herziening 2013 heeft voorgelegd en op het moment van het uitbrengen van het advies van de Commissie zelf (zie 4.2.).

4. Activiteiten

4.1. Vergaderingen

In 2013 heeft de Commissie voor nucleaire voorzieningen 8 maal vergaderd.

Datum	Opmerking
8 maart 2013	Vergadering – geen quorum – geen beslissingen
23 mei 2013	Vergadering
2 juli 2013	Vergadering
18 september 2013	Vergadering
7 oktober 2013	Vergadering
21 oktober 2013	Vergadering
6 november 2013	Vergadering
15 november 2013	Vergadering

De volgende punten werden besproken tijdens de vergaderingen:

- de aanvulling van de schriftelijke procedure betreffende leningen/investeringen;
- de driemaandelijke bespreking van de ratio D/D+E van Electrabel en het attest van de bedrijfsrevisor;
- de stand van zaken van de voorzieningen eind 2012 en de voorziene wijzigingen voor het jaar 2013;
- voorbereiding van de driejaarlijkse evaluatie van de voorzieningen (keuze scenario's, actualisatievoet, timing);
- analyses van de Nationale Bank van België, de Thesaurie en de kernprovisievennootschap over de gebruikte actualisatievoet;
- de jaarlijkse informatie van de kernprovisievennootschap;
- de financiële informatie van Electrabel;
- het jaarverslag 2012.

De laatste vijf vergaderingen waren hoofdzakelijk gewijd aan de bespreking van het driejaarlijkse rapport van de kernprovisievennootschap en het advies van de Commissie hierover (zie punt 4.2.).

De controletaken van de Commissie voor nucleaire voorzieningen werden op een permanente wijze vervuld op basis van de ter beschikking gestelde of gevraagde informatie.

4.2. Advies over de driejaarlijkse herevaluatie van de nucleaire voorzieningen

4.2.1. Tot stand komen van het advies

De wet van 11 april 2003 voorziet verder in zijn artikel 12, § 4 dat de Commissie, driejaarlijks na de eerste herziening, een audit uitvoert van de methoden gebruikt voor de aanleg van de voorzieningen voor de ontmanteling en voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen.

De kernprovisievennootschap heeft op 18 september 2013 haar derde herziening aan de Commissie overgemaakt. Deze datum werd vooraf bepaald door de Commissie, in samenspraak met NIRAS. Tijdens de vergadering van 18 september 2013 hebben de leden van de Commissie hun document in ontvangst genomen en heeft de Commissie beslist conform de strakke timing van 60 dagen voorzien in de wet van 11 april 2003, het huidige advies af te leveren tegen 18 november 2013.

Een aantal leden van de Commissie heeft tijdens de vergaderingen van 7 en 21 oktober 2013 bijkomende vragen gesteld of verduidelijkingen gevraagd aan de kernprovisievennootschap. De kernprovisievennootschap heeft de nodige antwoorden verstrekt aan de leden.

Wat betreft het bestaan en de toereikendheid van de provisies, vergen de besluiten van de Commissie het eensluidend advies van de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen - NIRAS - (artikel 6, §1 van de wet van 11 april 2003). De Commissie heeft deze opdracht in een brief van 18 september 2013 meegedeeld aan NIRAS. Het advies van NIRAS werd op 4 november 2013 door de raad van bestuur van de instelling goedgekeurd en aan de voorzitter van de Commissie overgemaakt op 5 november 2013.

Tijdens de vergadering van de Commissie van 6 november 2013 heeft NIRAS zijn advies uiteengezet. De kernprovisievennootschap en de leden die de Belgische Staat vertegenwoordigen hebben hierop kunnen reageren tijdens de vergaderingen van 6 en 15 november 2013. Na onderzoek en bespreking van alle documenten en adviezen die haar ter beschikking werden gesteld, is de Commissie tot een advies gekomen.

Het advies van de Commissie moet gezien worden in het kader van een iteratief proces. Indien er zich belangrijke wijzigingen voordoen met betrekking tot de keuze van het scenario of tot de kosten van de verwerking, conditionering, opslag of berging van het afval of de bestraalde brandstof of in de financiële parameters of voorwaarden van de leningen, kan hiermee rekening gehouden worden bij de volgende driejaarlijkse evaluatie.

4.2.2. Het advies

De Commissie ging in haar vorige adviezen akkoord met de door de kernprovisievennootschap vooropgestelde actualisatievoet van 5 %, maar zij behield zich het recht voor om de vooropgestelde actualisatievoet te herzien indien toekomstige marktevoluties zouden aangeven dat het aangeduide percentage aanzienlijk zou afwijken van de marktomstandigheden. De Commissie constateerde, op basis van de studie van de Thesaurie en de Nationale Bank van België, dat de risicovrije rentevoet op lange en op zeer lange termijn sinds zijn vorige adviezen nog verminderd is. De Commissie is, gezien het geldende contractuele kader, akkoord gegaan met de voorgestelde actualisatievoet van 4,8 %. Indien de tendens voor de langetermijnrentevoeten tegen de volgende herziening bevestigd wordt, kan er een nieuwe aanpassing volgen. De Commissie heeft ook gevraagd het opvolgingssysteem voor de rapportering over de liquiditeit uit te breiden en te laten certifiëren door de bedrijfsrevisor.

Zoals besproken in punt 3.4., besloot de regering de exploitatieduur van Tihange 1 te verlengen maar was dit nog niet omgezet in een aanpassing van de wet houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor de industriële elektriciteitsproductie van 31 januari 2003. Gezien de wetswijziging tijdens de adviesprocedure nog niet was doorgevoerd, heeft de Commissie beslist om voorlopig het scenario 40 jaar als referentie te nemen met als optie om na de wetswijziging het scenario met exploitatieduurverlenging voor het gedeelte splijtstoffen te weerhouden en voor het gedeelte ontmanteling dan een bijkomende studie tegen 30 juni 2014 te vragen. Dit is nadien ook zo uitgevoerd.

Op basis van de onafhankelijke verificatie van NIRAS, en op grond van haar eigen evaluatie, rekening houdend met de huidige kennis, ging de Commissie akkoord met de methodologie en de berekening van de voorzieningen zoals ze zijn voorgesteld in het rapport Synatom 2013. Dit akkoord werd gegeven rekening houdend met het driejaarlijkse karakter van de evaluatie en mits de bijtelling van een marge van 10 % en 13 % op de kosten voor opslag en berging voor het afval voor het luik ontmantelingskosten. Dit komt neer op een bijkomende voorziening van 43,4 miljoen euro voor het scenario 40 jaar en 40,4 miljoen euro voor het scenario met levensduurverlenging voor Tihange 1.

5. Financiële aspecten

5.1. Financiële aspecten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

Artikel 9 van de wet van 11 april 2003 bepaalt dat de werkingskosten, de kosten van de adviezen en de studies gevraagd door de Commissie voor nucleaire voorzieningen ten laste zijn van de kernprovisievennootschap. Deze laatste rekent ze door aan de kernexploitanten en aan gelijkgestelde vennootschappen naar verhouding van hun aandeel in de industriële productie van elektriciteit door splijting van kernbrandstoffen.

Het koninklijk besluit ter uitvoering van artikel 10 van de wet van 11 april 2003 werd in 2012 opnieuw aan de voogdijoverheid overgemaakt. In 2013 werd het voorstel een aantal keer besproken en gewijzigd maar dit heeft niet geleid tot de aanneming van het besluit. De praktische werking van de Commissie is daardoor nog steeds niet vastgelegd. De financiële weerslag van de werking van de Commissie voor nucleaire voorzieningen kan dus nog niet worden weergegeven.

Het koninklijk besluit van 1 mei 2006, ter uitvoering van artikel 9 van de wet van 11 april 2003, legt het maximaal bedrag van de jaarlijkse werkingskosten van de Commissie en van de kosten van externe adviezen vast op vijfhonderdduizend euro per jaar. De wetswijziging van 25 april 2007 heeft echter bepaald dat het maximaal bedrag jaarlijks, bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, moet worden bepaald. Dit kan pas na de aanneming en publicatie van het koninklijk besluit over de werkingsmodaliteiten.

De kosten voor de eensluidende adviezen van NIRAS alsook de zitpenningen zijn door het ontbreken van het koninklijk besluit over de werkingsmodaliteiten nog niet afgerekend. Wel werden de administratieve kosten van het vast secretariaat, onder de vorm van het salaris van een administratief assistent voor 2013, ten laste gelegd van de kernprovisievennootschap.

5.2. Evolutie van de voorzieningen

Tabel. Voorzieningen 2003-2013

(afgerond in miljoen euro)

	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Ontmanteling	990	1.379	1.448	1.521	1.742
Bestraalde Splijtstoffen	2.606	2.655	2.855	3.012	3.163
TOTAAL	3.596	4.034	4.303	4.533	4.905
	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
Ontmanteling	1.829	1.920	2.231	2.343	2.460
Bestraalde Splijtstoffen	3.399	3.654	3.923	4.204	4.471
TOTAAL	5.228	5.574	6.154	6.547	6.931
31.12.2013					
Ontmanteling	3.066				
Bestraalde Splijtstoffen	4.228				
TOTAAL-	7.294				

6. Eindbeschouwing

Door het uitblijven van de aanneming van het koninklijk besluit ter uitvoering van artikel 10 van de wet van 11 april 2003, beschikt de Commissie nog steeds niet over eigen werkmiddelen. Hierdoor kunnen de facturen voor de gevraagde adviezen niet betaald worden.

De Commissie uitte in 2012 de wens dat er een verduidelijking van het reglementair kader zou komen door een eventuele wetwijziging en/of door een aantal beslissingen die de regering kan of moet nemen omwille van de omzetting van de Europese richtlijn 2011/70. De volledige omzetting van deze richtlijn is er slechts in 2014 gekomen en een aantal beleidsbeslissingen moeten nog genomen worden. Deze zijn de volgende:

- Een beslissing inzake het al dan niet opwerken van de bestraalde splijtstof of van een gedeelte ervan;
- Een beslissing inzake de berging van middel- en hoogradioactief afval (categorieën B en C) van bestraalde brandstof en van plutoniumhoudende stoffen in diepe geologische lagen.

Verder is het wenselijk dat er over de exploitatieduur van de kerncentrales wettelijke zekerheid komt zodat het scenario, dat als basis moet dienen voor het aanleggen van de voorzieningen, eenduidig is voor een volgende evaluatie.